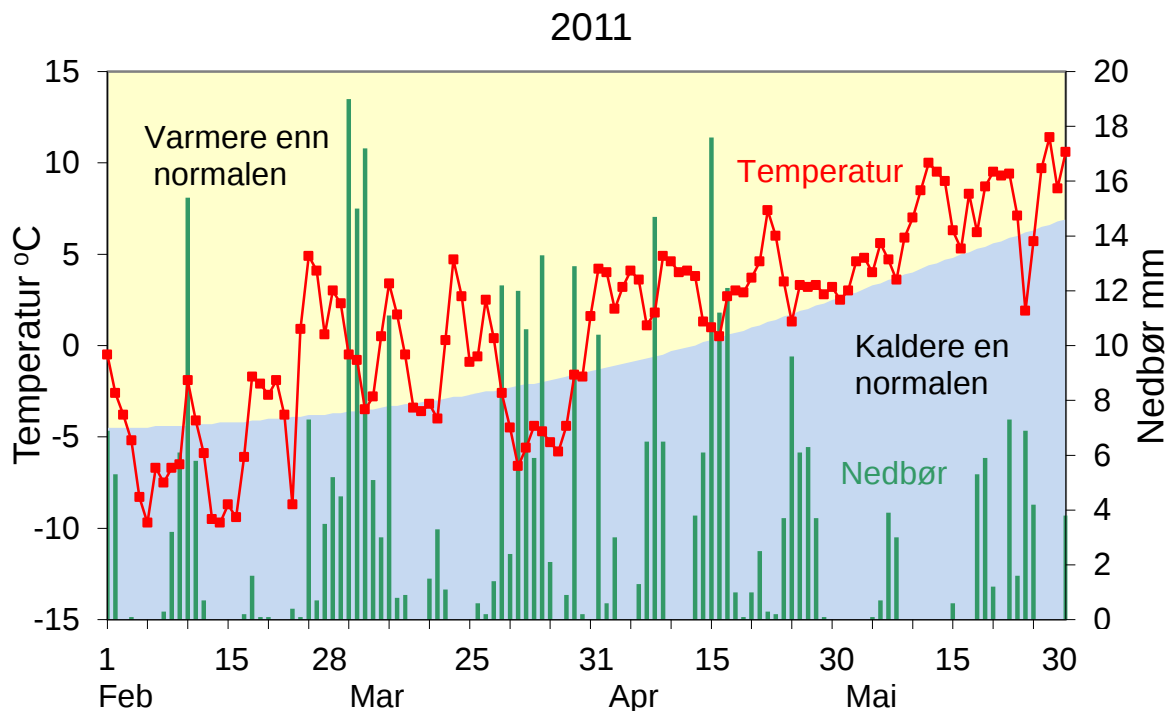

Vårtrekket 2011

*Av Rob Barrett,
Tromsø Museum – Universitetsmuseet,
9037 Tromsø*

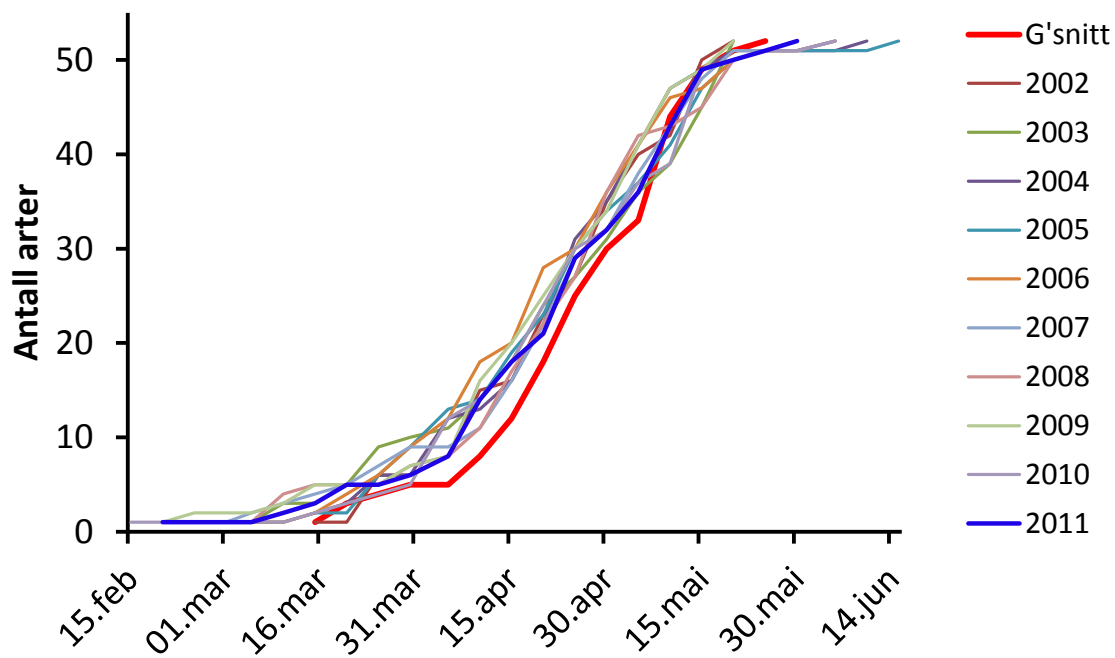
Etter en februar som på landsbasis var 1,2 °C kaldere enn vanlig, steg temperaturene i mars, april og mai til 2 °C over det normale, og det ble registrert store nedbørsmengder. I mars var temperaturene i deler av Finnmark 3-4 grader over normalen, og deler av Troms fikk tre ganger så mye nedbør som vanlig. April var særlig varm, og månedstemperaturen for landet var 4,0 °C over normalen og den høyeste noensinne registrert for landet sett under ett. I Nord-Norge var årets april den nest varmeste som er registrert, og enkelte områder i Troms fikk den våteste april på 100 år. Mai var også varm, med størst avvik i kystnære områder i Nordland, Troms og Finnmark med opp til 2,5 °C over normalen. Mens Nordland fikk mer enn 300 % av normal nedbørsmengde, fikk enkelte områder i Troms bare 50-75 % av normalen.

Utvikling av døgntemperatur (rød strek) og –nedbør (grønne søyler) i Tromsø, februar-mai 2011. Temperaturene i det gule feltet er varmere, og i det blå feltet kaldere enn normalen.
Data fra www.met.no.

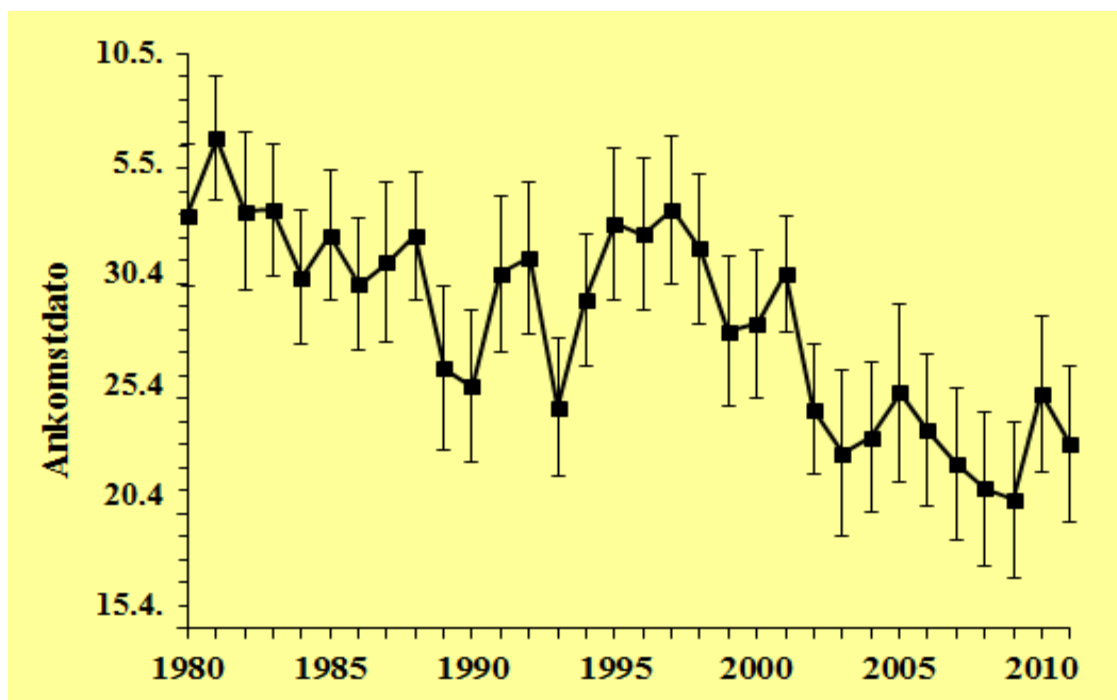
Til tross for en varm vår, var ikke vårtrekket tidligere enn det har vært de siste 8-10 årene. Som vanlig var **snøspurven** først tilbake, med en liten flokk på Musvær og to individer på Setermoen 16. februar. Det skulle imidlertid gå nesten en måned før neste observasjon (på Tisnes) 13. mars, og deretter var trekket virkelig i gang. Var februar fuglene overvintrende? – jeg spør bare. **Tjelden** var på plass 9. mars på Hillesøy, og da ser jeg bort i fra et individ som sannsynligvis overvintret i Balsfjord (observert 27. januar), etterfulgt oppskriftsmessig av **stær**, **gravand**, **fjellvåk** og **grågås** innen utgangen av mars. Flere **bokfink** ble sett i løpet av vinteren bl.a. i Balsfjord og Tranøy, og enkelte observasjoner i Tromsø, Gratangen, Lyngen og Sørreisa i løpet av mars gjør det vanskelig å tidfeste trekket. Men at det var godt i gang tidlig april er det lite tvil om. Og i tillegg til en overvintrende **bjørkefink** observert i januar i Balsfjord var det flere andre arter som prøvde lykken ved å ikke trekke ut av fylket – for eksempel en **rødstrupe** på Tromsøya (16. januar), en **rødstilk** i Tønsvika i januar-mars og en på Ringvassøya 12. mars, en **rødvingetrost** i Gratangen (30. januar), en **enkeltebekkasin** i Håkøybotn, Tromsø (24. februar), flere **gråtrost** i Kvæfjord, Tromsø, Balsfjord og Tranøy (januar-mars), en **ringtrost** på Kvaløysletta (25. januar), 1-2 **jordugler** i Kvænangen og en **myrsnipe** i Tromsø (12. februar) og en i Balsfjord (19. mars).

Trekktiden for **storspove** er meget vanskelig å tidfeste fordi mange overvintrer, men det kom inn flere rapporter 2.-5. april fra hele fylket, og enda flere i løpet av de påfølgende 10 dager, slik at vi kan si de var i vanlig rute. **Hettemåse** og **fiskemåse** er to andre hvor det er vanskelig å skille overvintrende fugl (med flere observasjoner i februar/mars i Balsfjord/Tromsø-området) fra mulige trekkfugl, men for begge arter var det mange nye observasjoner 1.-5. april som tyder på at trekket i hvert fall var i gang da, noe som igjen er det vanlige tidspunktet for begge. Den eneste rekordtidlige observasjon i 2011 var en enslig **lappspove** i Håkøybotn, Tromsø 5. april. De neste dukket opp på Langnes, Tromsø 22. april.

Utvikling av vårtrekket i Troms i 2011 (blå strek) sammenlignet med tidligere år og gjennomsnittet (rød strek). Kurven viser hvordan summen av de 52 registrerte artene økte utover våren.

I forhold til tidligere år, var det ingen tydelige avvik i utviklingen av trekket i 2011. Dette ser man også i figuren på neste side (som viser gjennomsnittets ankomstdato for 34 arter) da verdien for 2011 faller pent inn i verdiene (mellom 20. og 25. april) fra og med 2002. Litt overraskende kanskje med tanke på det varme været vi hadde som bar preg av mye regn og vind fra vest og sørvest, noe man kunne forvente at fuglene utnyttet på trekk nordover. Når det er sagt, hvis noen arter trekker over fjellene fra Sverige vil vestavær kanskje bidra til en viss forsinkelse.

Gjennomsnittsdato ($\pm$ stand. avvik) for førstegangsobservasjon av 34 arter i Troms, 1980-2011.

Takk

Mange takk til Svein Aalmen, Lotte Berg, Bjørnar Berglund, Geir Otto Berglund, Fredrik Broms, Harald Elverum, Unni Bjerke Gamst, Nils Grønvik, Kasper Holmen, Didrik Hveding, Per Johnsen, Jan Lanes, Halvar Ludvigsen, Torgunn Løhre, Edgar Olsen, Hans og Hermien Prestbakkmo, Ellen Ross, Steinar Sommerbakk, Vidat Tanke og Jentoft Teigland som sendte inn skjemaer og lister for 2011. Observasjoner som ble meldt inn til Tromsø Museum, kringkastet gjennom FugliNords mailingliste (jfr. <http://groups.yahoo.com/group/fuglinord/>) og "Artsobservasjoner" funnet på <http://artsobservasjoner.no> ble også notert og brukt. Takk også til Robert Bergersen for språkvask av manuskriptet. De som fortsatt har observasjoner eller skjemaer for 2011 (eller tidligere) liggende, oppfordres til å sende dem til meg slik at jeg kan oppdatere databasen.

Ankomstdato (første observasjon) for trekkfugler i Troms (og Evenes) i 2011 og gjennomsnittsdato og tidligste ankomstdato for 1970-2010. Det er brukt data hvor det foreligger fire eller flere observasjoner av en art i et år.

	2011		1970-2010		
	1. obs.	Sted, kommune	G'snitt	N	Tidligste
Snøspurv	16. feb	Tromsø & Bardu	17. mar.	32	14. feb.
Tjeld	09. mar	Hillesøy, Tromsø	12. mar.	32	3. mar.
Stær	15. mar	Holt, Tromsøya	17. mar.	33	18. feb.
Gravand	19. mar	Skjæret, Balsfjord	27. mar.	24	11. mar.
Fjellvåk	20. mar	Soløy, Lavangen	15. apr.	30	7. mar.
Grågås	30. mar	Finnfjordbotn, Lenvik	6. apr.	24	13. mar.
Horndykker	02. apr	Balsfjord	5. apr.	22	4. mar.
Lappspove	05. apr	Håkøybotn, Tromsø	17. apr.	10	10. apr.
Sandlo	06. apr	Hatteng, Storfjord	6. apr.	25	23. mar.
Vipe	06. apr	Brensholmen, Tromsø	26. mar.	32	7. mar.
Rugde	08. apr	Nyvoll, Balsfjord	15. apr.	24	6. apr.
Bjørkefink	09. apr	Oksvik, Lyngen	11. apr.	33	14. mar.
Skjærpiplerke	09. apr	Tønsvik, Tromsø	30. mar.	17	15. mar.
Krikkand	10. apr	Kjæran/S'kjosen, Balsfjord	15. apr.	26	19. mar.
Rødstrupe	10. apr	Seljelvnes, Balsfjord	16. apr.	19	2. apr.
Linerle	10. apr	Moen, Målselv	17. apr.	33	21. mar.
Gråtrost	11. apr	Tromsøya	24. apr.	23	5. apr.
Gransanger	12. apr	Nyvoll, Balsfjord	27. apr.	29	3. apr.
Bergirisk	12. apr	Straumsbukta, Tromsø	16. apr.	16	31. mar.
Småspove	12. apr	Tønsvik, Tromsø	13. apr.	32	30. mar.
Rødvingetrost	14. apr	Boltås, Skånland	24. apr.	33	3. apr.
Stjertand	16. apr	Skjæret, Balsfjord	24. apr.	12	30. mar.
Heilo	20. apr	Fagereng, Tromsøya	27. apr.	32	5. apr.
Toppand	20. apr	Oteren, Storfjord	26. apr.	22	18. apr.
Jernspurv	21. apr	Dividal, Målselv	25. apr.	28	5. apr.
Måltrost	21. apr	Movik, Tromsø	28. apr.	28	10. apr.
Tårnfalk	22. apr	Frihetsli, Målselv	30. apr.	4	18. apr.
Enkeltbekkasin	22. apr	Dølahall, Bardu	20. apr.	30	10. apr.
Dvergfalk	22. apr	Holt, Målselv	27. apr.	22	11. apr.
Svarthalespove	22. apr	Tisnes, Tromsø	10.mai	21	18. apr.
Rødstilk	24. apr	Nordkjosbotn, Balsfjord	25. apr.	32	23. mar.
Heipiplerke	24. apr	Langnes, Tromsø	29. apr.	28	23. mar.
Ringtrost	24. apr	Plasselva, Lavangen	28. apr.	16	10. apr.
Låvesvale	24. apr	Langnes, Tromsø	06.mai	23	23. apr.
Sivspurv	25. apr	Dividal, Målselv	01.mai	26	17. apr.

	2011		1970-2010		
	1. obs.	Sted, kommune	G'snitt	N	Tidligste
Rødstjert	27. apr	Takelvlia, Målselv	08.mai	12	16. apr.
Løvsanger	28. apr	Boltås, Skånland	10.mai	33	20. apr.
Gluttsnipe	30. apr	Trøssen, Skånland	07.mai	22	18. apr.
Sildemåse	02. mai	Finnvika, Tromsø	19. apr.	4	8. apr.
Steinskvett	02. mai	Tisnes, Tromsø			
Ringdue	03. mai	Å, Tranøy	8. apr.	17	24. mar.
Kortnebbgås	03. mai	Utstrand, Kvæfjord	24. apr.	7	13. apr.
Tyvjo	04. mai	Oteren, Storfjord	06.mai	24	20. apr.
Sanglerke	05. mai	Tisnes, Tromsø	08.mai	8	29. mar.
Grønnstilk	05. mai	Lille Rostad, Målselv	13.mai	9	27. apr.
Brushane	07. mai	Tisnes, Tromsø	10.mai	21	18. apr.
Polarsnipe	08. mai	Håkøybotn, Tromsø	09.mai	19	28. apr.
Myrsnipe	08. mai	Tisnes, Tromsø	09.mai	17	29. apr.
Trepiplerke	10. mai	Mjelde, Tromsø	07.mai	18	25. apr.
Sv'thvit f'snapper	10. mai	Frovåg, Tranøy	04.mai	32	22. apr.
Skjeand	10. mai	Svanvatn, Evenes	09.mai	7	18. apr.
Sandsvale	10. mai	Tisnes, Tromsø	16.mai	22	22. apr.
Steinvender	12. mai	Kvaløysletta, Tromsø	12.mai	13	01.mai
Strandsnipe	12. mai	Storfjord & Tromsø	13.mai	28	25. apr.
Gjøk	14. mai	Hessfjord, Karlsøy	19.mai	31	03.mai
Rødnebbterne	14. mai	Kvaløya, Tromsø	16.mai	29	11.mai
Taksvale	15. mai	Øvre Sætervatnet, Bardu	10.mai	11	22. apr.
Blåstrupe	16. mai	Frihetsli, Målselv	15.mai	24	01.mai
Buskskvett	17. mai	Solberg, Lenvik	17.mai	6	04.mai
Temmincksnipe	21. mai	Sørkjosleira, Balsfjord	11.mai	6	20. apr.
Sivsanger	27. mai	Sorgenfri, Tromsø	30.mai	16	30. apr.